

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
Ярослав ЛАЗУР
«19» червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рівень вищої освіти

Галузь знань

Спеціальність

Освітня програма

Статус дисципліни

Мова навчання

перший (бакалаврський)

29 Міжнародні відносини

293 Міжнародне право

Міжнародне право

обов'язкова

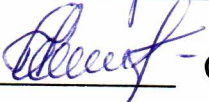
українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» для здобувачів вищої освіти галузі знань **29 Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право** освітньої програми **Міжнародне право**.

Розробники: Фетько Ю.І., доцент, доктор філософії у галузі права, доцент кафедри міжнародного права.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародного права

протокол № 10 від «17» червня 2024 року

Завідувач кафедри - Ольга КОТЛЯР

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 8 від «19» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Павло ЧЕРЕВКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 8	Рік підготовки: 3	
Загальна кількість годин – 240	120	36
Кількість модулів – 4	Семестр: 5,6	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3,4 аудиторних – 120 самостійної роботи студента – 120	Лекції:	
	72	22
	Семінарські:	
	48	14
Вид підсумкового контролю: залік, екзамен		
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	120	204

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» є формування професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей у здобувачів вищої освіти щодо взаємодії інтеграційного правопорядку із національними правовими системами держав-членів ЄС та третіх держав та застосування права і цінностей ЄС.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері міжнародного права.

Загальні компетентності (ЗК): ЗК 01 здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 02 здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями; ЗК 05 здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 06 знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ЗК 07 здатність працювати в міжнародному контексті; ЗК 08 вміння працювати в команді;

Спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК 01 здатність критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття міжнародного права, права Європейського Союзу, порівняльного правознавства, враховувати темпоральний чинник та прогнозувати основні напрямки розвитку правових систем; СК 02 здатність формувати судження у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу, національного права, порівняльного правознавства, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; СК 04 здатність тлумачити і застосовувати право Європейського Союзу, брати участь в адаптації законодавства України до права ЄС, забезпечувати правове супроводження європейської та євроатлантичної інтеграції України; СК 07 здатність надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного публічного і міжнародного приватного права, права Європейського Союзу, національного права України та права інших держав; СК 11 здатність продовжувати професійне навчання із значним ступенем автономії; СК 12 здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і проблеми в міжнародно-правовій та національно-правовій діяльності; СК 13 здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземною(ими) мовою(ами). СК 14 Здатність до самостійної підготовки проєктів нормотворчих, правоінтерпретаційних та правозастосовних актів

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Право Європейського Союзу» вивчається на 3 році навчання бакалаврату і, відповідно, до структурно-логічної схеми освітньо-наукової програми «Міжнародне право» опанування дисципліни потребує попереднього вивчення освітніх компонентів у межах зазначеної освітньої програми, а саме: ОК 2 вступ до спеціальності «Міжнародне право», ОК 3 країнознавство, ОК 5 теорія держави і права, ОК 6 правничі системи сучасності, ОК 7 іноземна мова, ОК 8 міжнародна інформація, ОК 10 українська мова за професійним спрямуванням, ОК 12 порівняльне конституційне право, ОК 13 основи міжнародних відносин, ОК 18 міжнародне публічне право (основи теорії).

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Міжнародне право**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати і розуміти основи зовнішньої політики держави, природу та динаміку міжнародних відносин, міжнародного співробітництва на універсальному та регіональному рівнях, ідентифікувати правовий статус суб'єктів міжнародних відносин та характер взаємодії між ними.	ПРН 01
Розуміти історичний контекст формування міжнародно-правових норм та інститутів, цінності, що лежать у їхній основі, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного і національного права.	ПРН 02
Знати і розуміти нормативні положення, доктрини і принципи функціонування міжнародної і національних правових систем, здійснювати на цій основі аналіз та кваліфікацію правових явищ, застосовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.	ПРН 03
Аналізувати динаміку адаптації законодавства України до права Європейського Союзу, враховувати при розв'язанні складних професійних задач правові аспекти процесів європейської та євроатлантичної інтеграції.	ПРН 04
Здійснювати порівняльний аналіз правових систем, оцінювати і аргументувати їхні недоліки та переваги, знаходити і тлумачити релевантне іноземне законодавство, надавати консультації щодо його змісту і практики застосування, оцінювати та мінімізувати ризики юридично значущих дій з урахуванням множинності правових систем і юрисдикцій.	ПРН 05
Забезпечувати юридичний супровід захисту прав, відстоювання інтересів фізичних і юридичних осіб, національних інтересів держави Україна за допомогою міжнародних та національних правових механізмів у сфері міжнародних публічних і міжнародних приватних відносин.	ПРН 06
Використовувати практику Європейського суду з прав людини, інших міжнародних судових та арбітражних органів, міжнародних організацій та інших договірних органів, теоретичні знання з міжнародного права і національного права для обґрунтування і захисту власної позиції, захисту інтересів клієнта та в інших професійних цілях.	ПРН 07
Передбачати широкі загальносуспільні наслідки укладання міжнародного договору, вчинення іншої дії дипломатичного або міжнародно-правового характеру, прийняття внутрішньодержавних нормативно-правових актів, виявляти відповідні ризики та попереджати загрози, зокрема, у співпраці з фахівцями інших галузей.	ПРН 09
Вільно комунікувати з професійних питань державною та іноземною(ими) мовою(ами) усно та письмово, фахово використовувати юридичну термінологію.	ПРН 10

Забезпечувати ефективну комунікацію у міжнародному середовищі, знати і використовувати правила дипломатичного протоколу та ділового етикету, враховувати особливості міжкультурного спілкування, виявляти толерантність, повагу до різноманітності, традицій і цінностей представників інших держав.	ПРН 11
Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного права, національного права та порівняльного правознавства.	ПРН 12
Виробляти спільні рішення, працювати в команді, виявляти лідерські якості, визначати пріоритетні цілі у професійному і навчальному контекстах, планувати індивідуальну та групову роботу з метою їх досягнення.	ПРН 13
Володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з/на іноземну(і) мову(и), зокрема, з фахової тематики міжнародного права.	ПРН 14
Використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації щодо міжнародних і національних правових процесів і явищ.	ПРН 15
Формулювати висновки, розробляти рекомендації, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання проблем у сфері правотворчої право інтерпретаційної та правозастосовної діяльності.	ПРН 16
Застосовувати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу та національного права, інтерпретувати результати наукових досліджень та використовувати їх у практичній професійній діяльності.	ПРН 17
Самостійно визначати освітні цілі та траєкторії навчання, знаходити необхідні для цього освітні ресурси.	ПРН 19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Право Європейського Союзу**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр РН
Вміти аналізувати зовнішню політику ЄС, природу та динаміку відносин, міжнародного співробітництва ЄС, ідентифікувати правовий статус суб'єктів відносин та характер взаємодії між ними.	ПРН 01
Вміти аналізувати вплив історичних подій на правову систему ЄС. Знати історико-правові передумови становлення та розвитку інституційної системи ЄС у контексті розвитку європейської інтеграції. Вміти здійснювати загальну характеристику щодо особливостей та принципів побудови інституційної системи ЄС, складу інституційної системи, правового статусу інституцій, органів та агенцій ЄС. Знати компетенції щодо кожної із ланок інституційної системи ЄС, її види і співвідношення з компетенцією держав-членів ЄС, а також юридичні процедури її розширення. Розуміти стан розвитку права ЄС і визначати перспективи щодо подальшого його розвитку.	ПРН 02
Демонструвати знання, розуміння сучасних правових доктрин, категорій і принципів функціонування правової системи ЄС. Знати основні теорії, принципів побудови та функціонування правової системи ЄС. Вміти визначати сутність та структуру правової системи ЄС, і її зв'язки із міжнародним правом	ПРН 03

<p>та правовими системами держав-членів ЄС. Знати правильно тлумачити та застосовувати джерела права ЄС. Вміти аналізувати правові явища, юридичні факти, правові норми і правовідносини, що виникають у процесі функціонування правової системи ЄС. Здійснювати аналіз та кваліфікацію правових явищ, застосовувати норми законодавства ЄС та принципи в національній правовій системі.</p>	
<p>Вміти аналізувати динаміку адаптації законодавства України до законодавства ЄС, надавати оцінку стану адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Вміти виявляти і оцінювати сучасні проблеми щодо взаємодії права ЄС та права України. Вміти працювати із рішеннями інститутів, органів та агентств ЄС, а також зі статистичною документацією, що впливає на імплементацію Угоди про асоціацію між Україною і ЄС. Вміти характеризувати критерії, що висувуються до держави, яка бажає стати членом ЄС. Враховувати при розв'язанні складних професійних задач правових аспектів європейської інтеграції.</p>	<p>ПРН 04</p>
<p>Знати правильно тлумачити і застосовувати джерела права ЄС. Вміти надавати консультації щодо можливості застосування норм права ЄС у правозастосовчій практиці України.</p>	<p>ПРН 05</p>
<p>Знати і розуміти статус особи і громадянина у правовому порядку ЄС, особливості правового регулювання і принципи правового статусу особи у правовому порядку ЄС і специфіки правового захисту різних категорій осіб у ЄС: громадян ЄС, іноземців, юридичних осіб. Вміти аналізувати вплив практики ЄС на права людини в ЄС. Вміти проводити аналітичні дослідження з питань впливу судової практики ЄС на інститути та право ЄС. Вміти аналізувати норми судової правотворчості судів ЄС, зокрема ті, що застосовуються до суб'єктів національного права України.</p>	<p>ПРН 06 ПРН 07</p>
<p>Вміти виявляти і досліджувати юридичні питання, які виникають у контексті прийняття рішень інститутами, органами, агентствами ЄС та аналізувати їх вплив на правові системи держав-членів ЄС та правові системи третіх держав, зокрема України.</p>	<p>ПРН 09</p>
<p>Вміти аналізувати, тлумачити, правильно застосовувати вивчені категорії права ЄС. Вільно комунікувати з професійних питань щодо права ЄС державною та іноземною(ими) мовою(ами) усно та письмово, фахово використовувати юридичну термінологію.</p>	<p>ПРН 10</p>
<p>Вміти забезпечувати ефективну комунікацію у міжнародному середовищі щодо права ЄС державною та іноземною(ими) мовою(ами), формулювати та висловлювати власну позицію стосовно актуальних питань права ЄС, враховувати особливості міжкультурного спілкування, виявляти толерантність, повагу до різноманітності, традицій і цінностей представників інших держав.</p>	<p>ПРН 11</p>
<p>Вміти формулювати та висловлювати власну позицію стосовно актуальних питань права ЄС. Вміти надавати фахівцям і нефахівцям інформацію з актуальних питань права ЄС, європейської інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.</p>	<p>ПРН 12</p>
<p>Вміти розробляти спільні рішення, працювати в команді, проявляти лідерські якості, планувати індивідуальну та групову роботу щодо актуальних питань права ЄС.</p>	<p>ПРН 13</p>

Демонструвати навички професійного усного та письмового перекладу з/на іноземну(и) мову(и) щодо права ЄС. Вміти працювати з рішеннями інститутів, органів та агентств ЄС, а також зі статистичною документацією, яка впливає на імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.	ПРН 14
Вміти використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації у межах конкретної тематики щодо правової системи ЄС та національних правових процесів і явищ.	ПРН 15
Вміти надавати консультації і висновки стосовно застосування права ЄС, консультації і висновки стосовно адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Вміти оцінювати взаємодію права ЄС та права України.	ПРН 16
Демонструвати сучасні наукові досягнення у сфері права ЄС та права України, вміти інтерпретувати результати наукових досліджень та використовувати їх у практичній професійній діяльності.	ПРН 17
Вміти самостійно визначати освітні цілі та траєкторії навчання, знаходити необхідні для цього освітні ресурси з конкретної тематики щодо правової системи ЄС та національних правових процесів і явищ. Вміти використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації у межах конкретної тематики щодо правової системи ЄС та національних правових процесів і явищ.	ПРН 19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: модульні контрольні роботи, залік та екзамен. Підготовлені здобувачами освіти виступи та активність у дискусії на практичному занятті. Презентації, реферати, тези, есе та ін. (на вибір студента), їх виступи та активність у дискусії щодо їх представлення на практичному занятті.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: підготовлені здобувачами вищої освіти виступи та активність у дискусії на практичному. Презентації, реферати, тези, есе та ін. (на вибір студента), їх виступи та активність у дискусії щодо їх представлення на практичному занятті.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (метод оцінювання: письмовий або письмове / комп'ютерне тестування).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік, екзамен (усна відповідь).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	60	100
10	10	10	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	60	100
5	5	5	5	5	5	5	5		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	60	100
5	5	5	5	5	5	5	5		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 4)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T21	T22	T23	T24	60	100
10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	4	20	8	32	8	32	4	20
Модульна контрольна робота (письмова, або комп'ютерне/письмове тестування)	1	60	1	60	1	60	1	60
Презентація, реферат, тези, есе та ін. (на вибір студента)	4	20	1	8	1	8	4	20

Разом		100		100		100		100
-------	--	-----	--	-----	--	-----	--	-----

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Матеріал кожного модуля, який здобувачі вищої освіти повинні засвоїти протягом семестру, вноситься на одну з двох модульних контрольних робіт, що проводяться в кожному семестрі. Модульна контрольна робота виконується або у письмовому вигляді (3 теоретичні питання. Теоретичні питання є описовими та вимагають системних знань, вміння узагальнювати та логічно викласти програмний матеріал, обґрунтувати власну думку. Кожне теоретичне питання оцінюється у 20 балів (20 балів - відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки, 15 - добре засвоєння матеріалу з теми, але є деякі помилки, 10 - задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок, 5 – мінімальні результати, не достатні для отримання позитивної оцінки, 0 - незадовільний рівень засвоєння матеріалу) або комп'ютерне/письмове тестування (60 тестів, кожна вірна відповідь на тестове завдання оцінюється в 2 бали). Сумарна максимальна кількість балів, що виставляється здобувачу вищої освіти за виконання всіх завдань однієї контрольної роботи складає 60 балів, за умови правильного виконання всіх завдань, що виносяться на модульну контрольну роботу. Невиконання на модульній контрольній роботі оцінюються в 0 балів. 40 балів здобувач вищої освіти отримує за виконані усі види діяльності, які є складовими даного модуля практичні **заняття**, презентація, реферат, тези, есе та ін. (на вибір студента). Сумарна оцінка (від 0 до 100 балів) виставляється у відомість модульного контролю. Модуль зараховується, якщо сумарний бал складає не менше 60 балів, і зараховано всі види діяльності здобувача вищої освіти, які є складовими даного модуля. Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

За результатами модульних контролів визначається підсумкова модульна оцінка. Залікова або екзаменаційна оцінка визначається в залежності від рейтингового балу. До складання заліку та екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова модульна оцінка за семестр становить не менше 35 балів. Здобувач вищої освіти, підсумкова модульна оцінка якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити її до початку підсумкового семестрового контролю під час чергування викладача на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. В протилежному випадку, здобувач не допускається до заліку та екзамену і у нього виникає академічна заборгованість.

Залік та екзамен з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не скласти, якщо він успішно пройшов усі модульні контролі та його влаштовує підсумкова модульна оцінка. Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, залік та екзамен складають обов'язково. Здобувач вищої освіти може підвищити на заліку та екзамені рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання заліку та екзамену оцінка не може бути менша за підсумкову модульну оцінку, яку він отримав за результатами модульних контролів у семестрі. Залік та екзамен проводиться в усній формі. На залік та екзамен виносяться питання в обсязі навчального матеріалу. Оцінювання результатів навчання на заліку та екзамені здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за залік та екзамен вноситься у відомість обліку успішності.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінювання підсумкового контролю з дисципліни

Оцінка відмінно (A) виставляється, коли здобувач вищої освіти дає абсолютно правильні відповіді на питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. Здобувач вищої освіти застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (B) виставляється здобувачеві вищої освіти, який повністю розкрив питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (C) виставляється здобувачеві вищої освіти, який повністю розкрив питання, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли здобувач розкрив питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. Здобувач вищої освіти припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли здобувач неповністю розкрив питання, відповідь містить суттєві помилки.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється здобувачеві, який не розкрив питання. Як правило такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється здобувачеві, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити питання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачеві вищої освіти, дозволяється виставлення оцінки (без підсумкового контролю) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Здобувач має право підвищити оцінку, складаючи залік та екзамен.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1 Історія становлення та правова природа ЄС.

Тема 1. Європейська інтеграція: теоретико-правові аспекти.

Теоретичні основи європейської інтеграції. Поняття, сутність та ознаки «інтеграція», «європейська інтеграція», «міждержавна інтеграція», «економічна інтеграція», «політична інтеграція», «правова інтеграція», «політика європейської інтеграції», «європейська інтеграція України» та «євроінтеграційна політика України».

Тема 2. Історико-правові передумови розвитку та становлення європейської інтеграції.

Історико-правові передумови розвитку та становлення європейської інтеграції. Вклад Моне Ж., Шумана Р. та Куденхове-Калергі Р. щодо розвитку європейських інтеграційних процесів (I пол. XX ст.). План Шуммана Р. Основні етапи становлення ЄС: перший період (1945-1959 рр.) «мир в Європі та початок співробітництва». Створення Європейських співтовариств (Європейського співтовариства вугілля та сталі, Європейського економічного співтовариства, Європейського співтовариства з атомної енергії). Паризький договір 1951 р., Римські договори 1957 р.; другий період (1960-1969 рр.) економічне зростання ЄС. Розвиток Європейських співтовариств та значення Єдиного європейського акту 1986 р.; третій період (1970 – 1979 рр.) «зростаюча спільнота», перше розширення ЄС; четвертий період (1980-1989 рр.) започаткування єдиного ринку; п'ятий період (1990-1999 рр.) «Європа без кордонів». Створення ЄС та значення Маастрихтського договору 1992 р. Реформування ЄС, значення Амстердамського договору (1997 р.) та Ніщцького договору (1999 р.); шостий період (2000-2009 рр.) значення проекту Договору про запровадження Конституції (2004 р.). Лісабонський договір (2007 р.) та модернізація ЄС; сьомий період (2010-2019 рр.) «складне десятиліття», фінансова криза та вихід Великобританії з ЄС; восьмий період (2020 р. по сьогодні) «єдиний і стійкий Європейський Союз», реагування ЄС на безпрецедентні виклики, такі як пандемія COVID-19, загарбницька війна Росії проти України та ін.

Тема 2. Правова природа ЄС.

Загальна характеристика теорій європейської інтеграції: «імперська ідея» та її місце в теорії європейської інтеграції, модель «імперського федералізму», конфедералізм у теорії європейської інтеграції, теорія федералізму і її роль в розбудові об'єднаної Європи. ЄС як міжнародне об'єднання держав. Наднаціональний вектор у розвитку ЄС. Особливості реалізації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції. Правова природа ЄС: основні концепції. Мета і завдання ЄС згідно Договору про заснування ЄС та Договору про функціонування ЄС. Значення установчих договорів. Принципи ЄС. Цінності ЄС та їх захист. Порушення цінностей ЄС, процедура припинення прав держав-членів ЄС за їх порушення. Правосуб'єктність ЄС. ЄС як суб'єкт міжнародного права. Компетенція ЄС та її реалізація, розмежування предметів відання та повноважень між ЄС та державами-членами ЄС. Принципи субсидіарності і пропорційності та ін.

Тема 4. Права людини у ЄС, громадянство і правове становище громадян інших держав у ЄС.

Права людини в праві ЄС. Становлення концепції прав людини у праві ЄС. Основи правового статусу фізичних та юридичних осіб у ЄС. Хартія основних прав ЄС 2000 р. Гарантії прав і свобод людини в праві ЄС. Співпраця Ради Європи і ЄС у сфері захисту прав людини.

Приєднання ЄС до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Правові засади громадянства ЄС. Права громадян ЄС. Право громадян ЄС на вільне пересування та проживання у межах територій держав-членів ЄС. Електоральні права громадян ЄС на виборах до Європейського Парламенту та муніципальних виборах. Право громадянської (законодавчої) ініціативи. Право на захист дипломатичних та консульських установ інших держав-членів ЄС. Право на звернення до інституцій та дорадчих органів ЄС. Співвідношення прав громадян ЄС та громадян третіх країн. Політичні права громадян третіх країн. Права громадян третіх країн на внутрішньому ринку ЄС. Правове становище фізичних та юридичних осіб третіх країн в ЄС згідно з положеннями двосторонніх угод між іншими державами та ЄС. Правове становище громадян третіх країн, що є членами сім'ї громадянина ЄС. Правове становище громадян третіх країн, що є працівниками компаній, зареєстрованих в ЄС. Доступ українських фізичних та юридичних осіб до свобод внутрішнього ринку ЄС згідно з Угодою про асоціацію між Україною і ЄС. Реформа законодавства ЄС щодо статусу громадян третіх країн.

Модуль 2 Інституційна система ЄС, принципи, джерела та система права ЄС.

Тема 5. Загальна характеристика інституційної структури ЄС.

Історико-правові передумови розвитку та становлення інституційної системи ЄС. Розвиток інституційної структури ЄС 1950 - 1960 рр., реформування інституційної системи ЄС 1970 - 1980 рр., формування інституційної системи новоствореного ЄС 1990 рр., модернізація інституційної системи ЄС 2000 рр.. Загальна характеристика інституційної системи ЄС інститути, органи агенції. Джерела правового статусу інституційної системи ЄС. Поняття інститут, орган, агенція ЄС та їх різниця. Різниця між статусом інститут, орган, агенція ЄС. Принципи інституційної системи ЄС: принцип інституційної рівноваги, принцип пріоритету норм права ЄС, принцип пропорційності і субсидіарності.

Тема 6. Інститути ЄС.

Європейський Парламент, його склад та порядок формування, правовий статус депутатів, організаційна структура, повноваження, порядок роботи. Європейська Рада, її склад, та повноваження, порядок роботи та прийняття рішень. Голова Європейської Ради. Рада ЄС, її склад та порядок роботи, порядок формування, її організаційна структура, та повноваження. Верховний представник ЄС з питань СЗППБ. Європейська Комісія, її склад та порядок формування, порядок роботи, її організаційна структура та повноваження. Судова система Європейського Союзу, Суд Правосуддя, Загальний Суд, Спеціалізовані суди, склад, порядок формування, юрисдикція та правова природа рішень. Європейський Центральний Банк, його склад та порядок формування, порядок роботи, організаційна структура та повноваження. Рахункова палата, її склад та порядок формування, порядок роботи та організаційна структура, повноваження.

Тема 7. Органи та агентства ЄС.

Статус, функції і завдання органів ЄС. Джерела правового статусу органів ЄС. Склад, порядок формування, повноваження, юридична сила рішень Економічного та соціального комітету ЄС. Його участь у законодавчому процесі в ЄС. Склад, порядок формування, повноваження, юридична сила рішень Комітету регіонів ЄС. Його участь у законодавчому процесі в ЄС. Порядок призначення та функції Омбудсмана. Порядок звернення та юридична сила рішень до Омбудсмана. Статус, функції і завдання та джерела правового статусу агенцій ЄС. Європейський інвестиційний банк, його функції, формування капіталу та порядок надання інвестицій. Європейське поліцейське відомство, його діяльності та предмети відання, повноваження, керівні органи. Євроюст, його діяльності і предмети відання, повноваження та керівні органи. Європейська оборонна агенція її діяльності, предмети відання, повноваження та керівні органи.

Тема 8. Законодавчий процес у ЄС.

Загальна характеристика законодавчого процесу у ЄС і його особливості. Суб'єкти законодавчого процесу ЄС. Процедура прийняття рішень та представництво у законодавчій процедурі ЄС. Звичайна та спеціальна законодавчі процедури, сфери застосування і стадії у ЄС. Акти делегованого законодавства і суб'єкти прийняття. Процедура укладення міжнародних договорів ЄС. Опублікування актів інститутів ЄС та набрання ними чинності.

Тема 9. Загальний огляд права ЄС. Право ЄС його поняття, структура та дія. Поняття «право ЄС» та «європейське право». Співвідношення права ЄС із національним правом держав-членів ЄС та ін.

Тема 10. Загальна характеристика права ЄС: поняття та зміст. Загальна характеристика первинного права ЄС. Первинне право ЄС: установчі договори ЄС, їх структура, порядок внесення змін до них та сфера дії. Загальна характеристика вторинного права ЄС. Вторинне право ЄС: регламенти, директиви, рішення, рекомендації та висновки. Правові акти *sui generis* як джерела права ЄС. Міжнародні договори як джерела права ЄС. Принципи та джерела права ЄС. Загальна характеристика принципів права ЄС. Принципи верховенства та прямої дії права ЄС, які визначають його співвідношення із правовими системами держав-членів ЄС. Загальні принципи права ЄС, початкові засади правового регулювання, що діють в усіх сферах відання ЄС. Спеціальні принципи права ЄС, які мають силу у межах окремих галузей або сфер його правового регулювання. Принципи діяльності ЄС, що визначають порядок реалізації ЄС наявної у нього компетенції. Джерела права ЄС. «Acquis» ЄС.

Тема 11. Вплив права ЄС на правові системи держав-членів ЄС. Перегляд права ЄС. Доктрина верховенства права ЄС над національним правом держав-членів ЄС. Доктрина прямої дії права ЄС. Пряма дія положень установчих договорів ЄС. Пряма дія міжнародних угод. Пряма дія регламентів, директив та рішень. Відповідальність держав-членів ЄС перед індивідами за порушення права ЄС. Принцип відповідальності держав-членів ЄС за неімплементування директив. Принцип відповідальності держав-членів за порушення права ЄС. Відповідальність ЄС. Судовий перегляд актів інститутів ЄС. Елементи судового перегляду актів інститутів ЄС. Судовий перегляд у разі бездіяльності інститутів ЄС.

Тема 12. Судовий захист права ЄС

Особливості судового захисту права у межах ЄС (національний та наднаціональний). Захист права ЄС у Суді справедливості ЄС. Проведення проти держав-членів ЄС, що порушують зобов'язання за правом ЄС. Проведення щодо інститутів ЄС, які ухвалюють незаконні правові акти ЄС. Проведення щодо незаконної бездіяльності інститутів ЄС. Преюдиціальні провадження. Забезпечення Судом справедливості єдності у застосуванні і тлумаченні права ЄС. Захист права ЄС у національних судах держав-членів ЄС, відповідальність держав-членів ЄС перед фізичними та юридичними особами за порушення права ЄС. Умови відповідальності держави-члена ЄС.

Модуль 3 Політики ЄС, внутрішня та зовнішня діяльність ЄС

Тема 13. Загальні засади політик ЄС та внутрішньої діяльності.

Правові засади щодо вільного рух товарів осіб, послуг та капіталу у ЄС та політик ЄС у різних сферах.

Тема 14. Вільний рух товарів у ЄС.

Внутрішній ринок ЄС. Фіскальні заходи ЄС (митний союз, заборона мита на імпорту та експорт до ЄС та всіх зборів, що мають еквівалентний ефект, заборона дискримінаційного оподаткування). Нефіскальні заходи ЄС. Кількісні обмеження та заходи, що мають еквівалентний ефект (обмеження імпорту та експорту).

Тема 15. Вільний рух осіб, послуг та капіталу у ЄС.

Засади вільного пересування осіб. Вільне пересування працівників. Свобода ділового заснування в ЄС. Свобода надання та отримання послуг. Поняття капіталу та руху капіталу. Принцип свободи руху капіталу. Винятки з принципу свободи руху капіталу та їх застосування. Особливості регулювання надання фінансових послуг у ЄС.

Тема 16. Політики ЄС у різних сферах.

Загальні основи політик ЄС у різних сферах, а саме: горизонтальні політики, секторальні політики, бюджетні політики, валютна політика, екологічна політика, економічна політика, енергетична політика, інформаційна політика, конкурентна політика, культурна політика, міграційна політика, молодіжна політика, освітня політика, податкова політика, політика у сфері захисту прав споживачів, політика у сфері рибальства, політики у сфері охорони здоров'я, промислова політика, регіональна політика, сільськогосподарська політика, соціальна політика, спільна зовнішня та безпекова політика, торгівельна політики ЄС та ін.

Тема 17. Загальна характеристика зовнішньої діяльності ЄС.

Загальні положення щодо зовнішніх дій ЄС. Особливості становлення зовнішньої політики та політики безпеки ЄС, спеціальні положення про спільну зовнішню та безпекову політику ЄС, положення щодо спільної безпекової та оборонної політики.

Тема 18. Співробітництво ЄС із третіми країнами.

Співробітництво з питань розвитку, економічне фінансове та технічне співробітництво з третіми країнами, гуманітарна допомога, обмежувальні заходи.

Тема 19. Міжнародні угоди.

Види міжнародних договорів, які може укласти ЄС. Угоди з однією або більше третіми країнами або міжнародними організаціями, що запроваджують асоціацію, включаючи взаємні права та обов'язки, спільні дії та спеціальні процедури. Угоди, що запроваджують окрему інституційну структуру через організацію та ін.

Тема 20. Відносини ЄС з міжнародними організаціями і третіми країнами та місії ЄС.

Співробітництво ЄС з міжнародними організаціями. Еволюція відносин ЄС та США. Особливості зовнішньополітичних відносин ЄС з країнами Сходу. Особливості зовнішньополітичних відносин ЄС з країнами Сходу. Зовнішня політика ЄС щодо країн Африки, Карибського басейну, Тихоокеанського регіону. Латиноамериканський вектор зовнішньої політики ЄС.

Модуль 4 Правове регулювання відносин між Україною та ЄС.

Тема 21. Історико-правові передумови розвитку та становлення відносин України та ЄС.

Передумови розвитку та становлення відносин України та ЄС: історико-правові аспекти. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, її цілі та організаційні заходи. Загальна характеристика Указу Президента України «Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» 1998 р. та Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» 2004 р. Розширення ЄС 1 травня 2004 року як новий імпульс Україні та ЄС щодо їх подальшого співробітництва, посилення політичної та економічної взаємопов'язаності. Розвиток більш тісних відносин, які виходили за рамки співробітництва до поступової економічної інтеграції і поглиблення політичної співпраці. План дій Україна ЄС «Європейська політика сусідства», нові перспективи щодо співробітництва з ЄС. План дій Україна-ЄС «Європейська політика сусідства» та його зобов'язання для України щодо таких напрямів як: зміцнення демократичних інституцій, боротьба з корупцією, економічні реформи та заходи щодо розвитку співробітництва з ЄС в секторальних сферах. Переговорний процес між Україною та ЄС щодо укладення між ними нової Угоди. Загальна характеристика резолюції Європейського Парламенту щодо європейської перспективи України, як держави яка має міцні історичні, культурні та економічні зв'язки з ЄС. Переговори стосовно Угоди про асоціацію. Процес укладення Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та чинники, котрі вплинули на тимчасове застосування Угоди у 2014 р. Цілі, правова природа та структура Угоди про асоціацію. Організаційна структура, котра покликана забезпечувати реалізацію Угоди про асоціацію, а саме Рада асоціації, Комітет асоціації, Парламентський комітет асоціації і Платформа громадянського суспільства. Щорічні саміти «Україна-ЄС» та їх юридичні наслідки.

Тема 22. Співробітництво України та ЄС у різних сферах.

Загальний огляд відносин Україна-ЄС. Політичний діалог (політичний діалог на найвищому рівні, рада асоціації, комітет асоціації, парламентський діалог, інші форми політичного діалогу). Відносини Україна-ЄС у сфері зовнішньої політики і безпеки (співробітництво у воєнно-політичній, військовій та військово-технічній сферах, санкції ЄС, східне партнерство). Торговельно-економічне співробітництво (зона вільної торгівлі між Україною та ЄС, Європейська Мережа Підприємств, допомога українським МСП в рамках EU4Business, доступ українських товарів до ринку ЄС. Угода АСАА, співробітництво у сфері сільського господарства, використання ЄС інструментів торговельного захисту щодо імпорту з України, ринок публічних закупівель ЄС, основні ділові асоціації в ЄС, міжнародна платформа NAZOVNI, співробітництво у сфері санітарних та фітосанітарних заходів). Діалог у сфері юстиції, свободи та безпеки (співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки, двосторонні угоди про правила місцевого прикордонного руху, угода про реадмісію осіб, безвізовий діалог Україна-ЄС). Політика ЄС щодо України. Галузеве співробітництво (європейський зелений курс, співпраця у сфері цифрової економіки, співробітництво в енергетичній сфері, співробітництво у сфері транспорту, митне співробітництво, охорона довкілля, регіональне співробітництво, співробітництво у сфері освіти, співробітництво у сфері культури (програма ЄС «Креативна Європа»), наука і технології).

Тема 23. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС.

Поняття адаптації законодавства та її види. Особливості адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Юридична експертиза законодавства України на предмет відповідності законодавства ЄС. Загальний огляд Постанови Кабінету Міністрів України «Про концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 1999 р. №1496 та

Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» 2004 р. План заходів щодо виконання Угоди про асоціацію 2017 р. Етапи адаптації законодавства України, їх завдання і пріоритетні сфери. Механізми адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Методологія перевірки відповідності законодавству ЄС. Спеціальні інституційні заходи адаптації.

Тема 24. Правові аспекти вступу України до ЄС.

Розширення ЄС. Набуття членства у ЄС, загальна характеристика та аналіз правових актів які врегульовують критерії членства у ЄС. Критерії членства ЄС. Юридичний статус та зміст вимог, котрі закріплені у Договорі про ЄС і Копенгагенських критеріях членства. Процедура набуття членства. Правовий статус держав-членів ЄС. Припинення членства у ЄС, загальна характеристика та аналіз правових актів які врегульовують припинення членства у ЄС. Загальний огляд процедури щодо подачі Україною заявки на членство в ЄС та висновку Європейської Комісії щодо заявки України на членство в ЄС, а також 7 рекомендацій щодо відкриття переговорів про вступ України (реформа КСУ та судові реформи, посилення антикорупційних заходів, боротьба з відмиванням коштів, імплементація антиолігархічного закону, узгодження аудіовізуального права з європейським, посилення захисту та реалізації прав нацменшин). Огляд рішення Європейської Ради щодо надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС, рішення Європейської Ради про відкриття переговорів з Україною та затвердженої Радою ЄС переговорної рамки для України. Перша міжурядова конференція між ЄС та Україною щодо початку переговорів про вступ України до ЄС. Огляд скринінгу відповідності законодавства України законодавству ЄС та плану адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Двосторонні зустрічі Україна-ЄС щодо оцінки адаптації українського законодавства до законодавства ЄС.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		семінарські/практичні заняття	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Історія становлення та правова природа ЄС						
Тема 1. Європейська інтеграція: теоретико-правові аспекти		2	2			4
Тема 2. Історико-правові передумови розвитку та становлення європейської інтеграції		2	2			4
Тема 3. Правова природа ЄС		2	2			6
Тема 4. Права людини у ЄС, громадянство і правове становище громадян інших держав у ЄС		2	2			4
Модульна контрольна робота		8	8			18
Разом за модуль		8	8			18
1-й семестр						

Модуль 2						
Інституційна система ЄС						
Тема 5. Загальна характеристика інституційної структури ЄС		2	2			4
Тема 6. Інститути ЄС		4	2			6
Тема 7. Органи та агентства ЄС		4	2			6
Тема 8. Законодавчий процес у ЄС		4	2			6
Принципи, джерела та система права ЄС						
Тема 9. Загальний огляд права ЄС		2	2			4
Тема 10. Принципи та джерела права ЄС		4	2			6
Тема 11. Вплив права ЄС на правові системи держав-членів ЄС		4	2			6
Тема 12. Судовий захист права ЄС		4	2			4
Модульна контрольна робота		28	16			42
Разом за модуль		28	16			42
Разом за семестр		36	24			60
2-й семестр						
Модуль 3						
Політики ЄС та внутрішня діяльність ЄС						
Тема 13. Загальні засади політик ЄС та внутрішньої діяльності		4	2			6
Тема 14. Вільний рух товарів у ЄС		2	2			4
Тема 15. Вільний рух осіб послуг та капіталу у ЄС		2	2			6
Тема 16. Політики ЄС у різних сферах		4	2			6
Зовнішня діяльність ЄС						
Тема 17. Загальна характеристика зовнішньої діяльності ЄС		2	2			4
Тема 18. Співробітництво ЄС із третіми країнами		2	2			4
Тема 19. Міжнародні угоди		2	2			4
Тема 20. Відносини ЄС з міжнародними організаціями і третіми країнами та місії ЄС		4	2			4
Модульна контрольна робота		22	16			38
Разом за модуль		22	16			38
Модуль 4						
Правове регулювання відносин між Україною та ЄС						
Тема 21. Історико-правові передумови розвитку та становлення відносин України та ЄС		2	2			4
Тема 22. Співробітництво України та ЄС у різних сферах		4	2			6
Тема 23. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС		4	2			6

Тема 24. Правові аспекти вступу України до ЄС		4	2			6
Модульна контрольна робота		14	8			22
Разом за модуль		14	8			22
Разом за семестр		36	24			60
Разом за рік		72	48			120

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		семінарські/практичні заняття	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Історія становлення та правова природа ЄС						
Тема 1. Європейська інтеграція: теоретико-правові аспекти.		1				8
Тема 2. Історико-правові передумови розвитку та становлення європейської інтеграції		1	1			8
Тема 2. Правова природа ЄС		1	1			8
Тема 4. Права людини у ЄС, громадянство і правове становище громадян інших держав у ЄС		1	1			8
Модульна контрольна робота		4	3			32
Разом за модуль		4	3			32
1-й семестр						
Модуль 2						
Інституційна система ЄС						
Тема 5. Загальна характеристика інституційної структури ЄС		1				8
Тема 6. Інститути ЄС		1	1			10
Тема 7. Органи та агентства ЄС		1	1			10
Тема 8. Законодавчий процес у ЄС		1				8
Принципи, джерела та система права ЄС						
Тема 9. Загальний огляд права ЄС		1				8
Тема 10. Принципи та джерела права ЄС		1	1			10
Тема 11. Вплив права ЄС на правові системи держав-членів ЄС		1	1			10

Тема 12. Судовий захист права ЄС		1				8
Модульна контрольна робота		8	7			72
Разом за модуль		8	7			72
Разом за семестр		12	7			104
2-й семестр						
Модуль 3						
Політики ЄС та внутрішня діяльність ЄС						
Тема 13. Загальні засади політик ЄС та внутрішньої діяльності.		1	1			8
Тема 14. Вільний рух товарів у ЄС						8
Тема 15. Вільний рух осіб послуг та капіталу у ЄС						8
Тема 16. Політики ЄС у різних сферах		1	1			8
Зовнішня діяльність ЄС						
Тема 17. Загальна характеристика зовнішньої діяльності ЄС		1	1			8
Тема 18. Співробітництво ЄС із третіми країнами		1				8
Тема 19. Міжнародні угоди		1				8
Тема 20. Відносини ЄС з міжнародними організаціями і третіми країнами та місії ЄС		1				8
Модульна контрольна робота		6	16			64
Разом за модуль		6	16			64
Модуль 4						
Правове регулювання відносин між Україною та ЄС						
Тема 21. Історико-правові передумови розвитку та становлення відносин України та ЄС		1	1			8
Тема 22. Співробітництво України та ЄС у різних сферах		1	1			8
Тема 23. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС		1	1			10
Тема 24. Правові аспекти вступу України до ЄС		1	1			10
Модульна контрольна робота		4	7			36
Разом за модуль		4	7			36
Разом за семестр		10	7			100
Разом за рік		22	14			204

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Європейська інтеграція: теоретико-правові аспекти	2	

2.	Тема 2. Історико-правові передумови розвитку та становлення європейської інтеграції	2	1
3.	Тема 3. Правова природа ЄС	2	1
4.	Тема 4. Права людини у ЄС, громадянство і правове становище громадян інших держав у ЄС	2	1
5.	Тема 5. Загальна характеристика інституційної структури ЄС	2	
6.	Тема 6. Інститути ЄС	2	1
7.	Тема 7. Органи та агентства ЄС	2	1
8.	Тема 8. Законодавчий процес у ЄС	2	
9.	Тема 9. Загальний огляд права ЄС	2	
10.	Тема 10. Принципи та джерела права ЄС	2	1
11.	Тема 11. Вплив права ЄС на правові системи держав-членів ЄС	2	1
12.	Тема 12. Судовий захист права ЄС	2	
13.	Тема 13. Загальні засади політик ЄС та внутрішньої діяльності	2	1
14.	Тема 14. Вільний рух товарів у ЄС	2	
15.	Тема 15. Вільний рух осіб послуг та капіталу у ЄС	2	
16.	Тема 16. Політики ЄС у різних сферах	2	1
17.	Тема 17. Загальна характеристика зовнішньої діяльності ЄС	2	1
18.	Тема 18. Співробітництво ЄС із третіми країнами	2	
19.	Тема 19. Міжнародні угоди	2	
20.	Тема 20. Відносини ЄС з міжнародними організаціями і третіми країнами та місії ЄС	2	
21.	Тема 21. Історико-правові передумови розвитку та становлення відносин України та ЄС	2	1
22.	Тема 22. Співробітництво України та ЄС у різних сферах	2	1
23.	Тема 23. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС	2	1
24.	Тема 24. Правові аспекти вступу України до ЄС	2	1
Разом		48	14

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Європейська інтеграція: теоретико-правові аспекти. Теоретичні основи європейської інтеграції. Поняття, сутність та ознаки «інтеграція», «європейська інтеграція», «міждержавна інтеграція», «економічна інтеграція», «політична інтеграція», «правова інтеграція», «політика європейської інтеграції», «європейська інтеграція України», «євроінтеграційна політика України».	4	8
2.	Тема 2. Історико-правові передумови розвитку та становлення європейської інтеграції. Поняття інтеграції та історико-правові передумови розвитку та становлення європейської інтеграції. Вклад Моне Ж., Шумана Р. та Куденхове-Калергі Р. щодо розвитку європейських інтеграційних процесів (I пол. XX ст.). План Шуммана Р. Основні етапи становлення ЄС	4	8
3.	Тема 3. Правова природа ЄС. Загальна характеристика теорій європейської інтеграції: «імперська ідея» та її місце в теорії європейської інтеграції, модель «імперського федералізму», конфедералізм у теорії європейської інтеграції, теорія федералізму і її роль в розбудові об'єднаної Європи. ЄС як міжнародне об'єднання держав. Наднаціональний вектор у розвитку ЄС. Особливості реалізації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції. Правова природа ЄС: основні концепції. Правосуб'єктність ЄС. ЄС як суб'єкт міжнародного права. Компетенція ЄС та її реалізація, розмежування предметів відання та повноважень між ЄС та державами-членами ЄС. Принципи субсидіарності і пропорційності (Протокол № 2 до Договору про функціонування ЄС) та ін.	6	8
4.	Тема 4. Права людини у ЄС, громадянство і правове становище громадян інших держав у ЄС. Права людини в праві ЄС. Основи правового статусу фізичних та юридичних осіб у ЄС. Гарантії прав і свобод людини в праві ЄС. Правові засади громадянства ЄС. Права громадян ЄС. Право громадян ЄС на вільне пересування та проживання у межах територій держав-членів. Співвідношення прав громадян ЄС та громадян третіх країн. Політичні права громадян третіх країн. Права громадян третіх країн на Внутрішньому ринку ЄС. Правове становище фізичних та юридичних осіб третіх країн в ЄС згідно з положеннями двосторонніх угод між іншими державами та ЄС. Правове становище громадян третіх країн, що є членами сім'ї громадянина ЄС. Правове становище громадян третіх країн, що є працівниками компаній, зареєстрованих в ЄС.	4	8
5.	Тема 5. Загальна характеристика інституційної структури ЄС. Розвиток інституційної структури ЄС. Реформування інституційної системи. Формування інституційної системи новоствореного ЄС. Модернізація інституційної системи ЄС.	4	8

	Поняття інститут, орган, агенція ЄС та їх різниця. Різниця між статусом інститут, орган, агенція ЄС.		
6.	Тема 6. Інститути ЄС. Статус, функції і завдання органів ЄС. Джерела правового статусу органів ЄС. Європейський Парламент, Європейська Рада, Рада ЄС, Європейська Комісія, Суд, Європейський Центральний Банк, Рахункова палата.	6	10
7.	Тема 7. Органи та агентства ЄС. Статус, функції і завдання органів ЄС.	6	10
8.	Тема 8. Законодавчий процес у ЄС. Законодавчий процес у ЄС і його особливості. Суб'єкти законодавчого процесу ЄС. Процедура прийняття рішень та представництво у законодавчій процедурі ЄС. Звичайна та спеціальна законодавчі процедури, сфери застосування і стадії у ЄС.	6	8
9.	Тема 9. Загальний огляд права ЄС. Право ЄС його поняття, структура та дія. Поняття «право ЄС» та «європейське право». Співвідношення права ЄС із національним правом держав-членів ЄС та ін.	4	8
10.	Тема 10. Принципи та джерела права ЄС. Характеристика принципів права ЄС. Принципи верховенства та прямої дії права ЄС, які визначають його співвідношення із правовими системами держав-членів ЄС. Загальні принципи права ЄС. Спеціальні принципи права ЄС. Джерела права ЄС. «Acquis» ЄС. Характеристика права ЄС: поняття та зміст. Первинне право ЄС: установчі договори ЄС, їх структура, порядок внесення змін до них та сфера дії. Вторинне право ЄС: регламенти, директиви, рішення, рекомендації та висновки. Правові акти sui generis як джерела права ЄС. Міжнародні договори як джерела права ЄС.	6	10
11.	Тема 11. Вплив права ЄС на правові системи держав-членів ЄС. Доктрина верховенства права ЄС над національним правом держав-членів ЄС. Доктрина прямої дії права ЄС. Пряма дія положень установчих договорів ЄС. Пряма дія міжнародних угод. Пряма дія регламентів, директив та рішень. Відповідальність держав-членів ЄС перед індивідами за порушення права ЄС.	6	10
12.	Тема 12. Судовий захист права ЄС. Особливості судового захисту права у межах ЄС (національний та наднаціональний). Провадження проти держав-членів ЄС, що порушують зобов'язання за правом ЄС. Провадження щодо незаконної бездіяльності інститутів ЄС. Забезпечення Судом справедливості єдності у застосуванні і тлумаченні права ЄС.	4	8
13.	Тема 13. Загальні засади політик ЄС та внутрішньої діяльності. Правові засади щодо вільного рух товарів осіб, послуг та капіталу у ЄС та політик ЄС у різних сферах.	6	8
14.	Тема 14. Вільний рух товарів у ЄС	4	8
15.	Тема 15. Вільний рух осіб послуг та капіталу у ЄС	6	8

16.	Тема 16. Політики ЄС у різних сферах. горизонтальні політики, секторальні політики, бюджетні політики, валютна політика, екологічна політика, економічна політика, енергетична політика, інформаційна політика, конкурентна політика, культурна політика, міграційна політика, молодіжна політика, освітня політика, податкова політика, політика у сфері захисту прав споживачів, політика у сфері рибальства, політики у сфері охорони здоров'я, промислова політика, регіональна політика, сільськогосподарська політика, соціальна політика, спільна зовнішня та безпекова політика, торгівельна політики ЄС та ін.	6	8
17.	Тема 17. Загальна характеристика зовнішньої діяльності ЄС. Загальні положення щодо зовнішніх дій ЄС. Особливості становлення зовнішньої політики та політики безпеки ЄС, спеціальні положення про спільну зовнішню та безпекову політику ЄС, положення щодо спільної безпекової та оборонної політики.	4	8
18.	Тема 18. Співробітництво ЄС із третіми країнами. Співробітництво з питань розвитку, економічне фінансове та технічне співробітництво з третіми країнами, гуманітарна допомога, обмежувальні заходи.	4	8
19.	Тема 19. Міжнародні угоди. Види міжнародних договорів, які може укладати ЄС. Угоди з однією або більше третіми країнами або міжнародними організаціями, що запроваджують асоціацію, включаючи взаємні права та обов'язки, спільні дії та спеціальні процедури. Угоди, що запроваджують окрему інституційну структуру через організацію та ін.	4	8
20.	Тема 20. Відносини ЄС з міжнародними організаціями і третіми країнами та місії ЄС	4	8
21.	Тема 21. Історико-правові передумови розвитку та становлення відносин України та ЄС. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, її цілі та організаційні заходи. План дій Україна ЄС «Європейська політика сусідства», нові перспективи щодо співробітництва з ЄС. Процес укладення Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та чинники, котрі вплинули на тимчасове застосування Угоди у 2014 р. Цілі, правова природа та структура Угоди про асоціацію. Організаційна структура, котра покликана забезпечувати реалізацію Угоди про асоціацію, а саме Рада асоціації, Комітет асоціації, Парламентський комітет асоціації і Платформа громадянського суспільства. Щорічні саміти «Україна-ЄС» та їх юридичні наслідки.	4	8
22.	Тема 22. Співробітництво України та ЄС у різних сферах . відносин Україна-ЄС. Політичний діалог. Відносини Україна-ЄС у сфері зовнішньої політики і безпеки. Торговельно-	6	8

	економічне співробітництво. Діалог у сфері юстиції, свободи та безпеки. Політика ЄС щодо України. Галузеве співробітництво.		
23.	Тема 23. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС. Особливості адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Юридична експертиза законодавства України на предмет відповідності законодавства ЄС. Етапи адаптації законодавства України, їх завдання і пріоритетні сфери. Механізми адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Методологія перевірки відповідності законодавству ЄС. Спеціальні інституційні заходи адаптації.	6	10
24.	Тема 24. Правові аспекти вступу України до ЄС. Розширення ЄС. Набуття членства у ЄС, загальна характеристика та аналіз правових актів які врегульовують критерії членства у ЄС. Критерії членства ЄС. Юридичний статус та зміст вимог, котрі закріплені у Договорі про ЄС і Копенгагенських критеріях членства. Процедура набуття членства. Правовий статус держав-членів ЄС. Припинення членства у ЄС, загальна характеристика та аналіз правових актів які врегульовують припинення членства у ЄС. Процедура щодо подачі Україною заявки на членство в ЄС та аналіз висновку Європейської Комісії щодо заявки України на членство в ЄС, а також 7 рекомендацій щодо відкриття переговорів про вступ України. Огляд рішення Європейської Ради щодо надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС, рішення Європейської Ради про відкриття переговорів з Україною та затвердженої Радою ЄС переговорної рамки для України. Перша міжурядова конференція між ЄС та Україною щодо початку переговорів про вступ України до ЄС. Огляд скринінгу відповідності законодавства України законодавству ЄС та плану адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Двосторонні зустрічі Україна-ЄС щодо оцінки адаптації українського законодавства до законодавства ЄС.	6	10
	Разом	120	204

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – персональні комп'ютери. Програмне забезпечення – пакет Microsoft Office, Google Meet, Moodle та ін.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти

1. Договір про Європейський Союз 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
2. Договір про функціонування Європейського Союзу 1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
3. Хартія про основоположні права Європейського Союзу 2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

4. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами 1994 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
6. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
7. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

Основна література

1. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. Р.А. Петрова; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». – Вид. 11-те, змін. і допов. – Харків : Право, 2024. – 488 с.
2. Яремчук В.Д. Основи права Європейського Союзу та Ради Європи: дефініції, джерела, схеми, таблиці та персоналії: навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 340 с.
3. Robert Schütze An Introduction to European Law. Oxford University Press: monograph. Oxford, United Kingdom, 2023. 604 p.
4. Karen Davies, Maarten van Munster, Isabel Düsterhöft Understanding European Union Law. Taylor & Francis: monograph. New York, USA, 2022. 228 p.
5. Damian Chalmers et al. European Union law: text and materials (5th ed.) Cambridge, United Kingdom; New York, NY : Cambridge University Press, 2024. 1100 p.
6. Яковюк І. В., Білоусов Є. М. Національна безпека України в умовах нових викликів європейській та євроатлантичній солідарності : монографія. Харків : «ФО-П Рубан В.В.», 2022. 148 с.
7. Право Європейського Союзу: основи теорії : підручник / [Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. І. В. Яковюка. – Харків : Право, 2021. – 360 с.
8. Інституційна система ЄС : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2021. – 226 с.
9. Право ЄС : устрій та правопорядок / С.М. Задорожна, Н.В. Кирилюк, А.З. Маник; за заг. ред. С.М. Задорожної. Чернівці, Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2021. 232 с.
10. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с.
11. Основи права Європейського Союзу : підручник; за заг. ред. Т.Л.Сироїд. Харків: Право, 2020. 590 с.
12. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 9-те, змінене і допов. – Харків : Право, 2019. – 442 с.
13. Stephen Weatherill Cases & Materials on EU Law. Oxford University Press: monograph. Oxford, United Kingdom, 2017. 720 p.

Допоміжна література

1. J. Peterson European Integration. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences. 2001, P. 4923-4925.
2. Бойко І. Європейський Союз: історія становлення та його значення для. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/11790>

3. Мельничук О.Ф., Павліченко І.М. Конституційно-правове забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу: становлення та розвиток. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/248029/245318>
4. Ратушний С.М. Конституційний вимір європейської інтеграції. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/530/14065/29469-1?inline=1>
5. Хрідочкін А. В. Юридична природа права Європейського Союзу та його місце у системі міжнародного права. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_3/16.pdf
6. Петренко Ю.В. Україна на шляху до Європейського Союзу: умови, можливості, перспективи. URL: <https://plr.nlu.edu.ua/article/view/319566>
7. Ісаєв Х., Панченко В. Правове регулювання основ правового статусу людини і громадянина в Європейському Союзі. URL: <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1521>
8. Греца С.М. Обов'язки громадянина ЄС. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/47899>
9. Тичка В.П. Права людини як правова цінність Європейського Союзу. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1_2023/1_2023.pdf#page=126
10. Суханова Д. Особливості правової системи Європейського Союзу та її співвідношення з міжнародними і національними правовими системами. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v1_2024/24.pdf
11. Гладкий, С. О., Шведенко, П. Ю., Дубович, О. В. (2024). Фундаментальні засади захисту основоположних прав людини у праві Європейського Союзу. URL: <https://journals.pdau.poltava.ua/index.php/pma/article/view/12>
12. Антонюк Н., Красівська О. Інституційна структура Європейського Союзу: формальні та політичні межі. URL: http://politicus.od.ua/4_2024/20.pdf
13. Юдіна Г.І. Особливості функціонування інституційного механізму Європейського Союзу. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/11/57-2.pdf>
14. Проневич О. С. Адаптація вітчизняного законодавства до законодавства ЄС як складова євроінтеграційного курсу України. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/13230-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-26089-1-10-20190704.pdf>
15. Якименко Х.С. Законотворчий процес в Європейському Союзі. URL: http://pli.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/03/Digest-HR-1.1-Poltava_23.11.2012.pdf#page=224
16. Панкратова В.О. Загальні принципи права як джерело права Європейського Союзу. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85375/1/Pankratova_General_Principles.pdf
17. Панкратова В.О. Теоретико-правова характеристика загальних принципів права європейського союзу. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/87391/1/konferentsiya_values_2021.pdf#page=114
18. Ховпун О. С., Домбровська О. В., Принципи права Європейського Союзу: сучасне визначення. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5c129a78-be22-4700-a98a-b3bb49d8ffd4/content>
19. Іванов А.В. Вплив права ЄС на національні правові системи та світовий порядок. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/07/83-part-3.pdf#page=347>
20. Цвєлих М. Вплив практики Суду справедливості ЄС на правозастосування в національному праві в контексті інтеграції України в Європейський Союз. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1307482>
21. Сурілова О.О., Мануїлова К.В. Особливості наднаціональності в праві ЄС. URL: http://lsej.org.ua/2_2024/176.pdf
22. Дір І. Ю. Основні характеристики «Acquis communautaire» Європейського Союзу. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/56478/1/286637->

- %d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-661396-1-10-20230830.pdf
23. Гришко В.І., Киричук Б.С. Євроінтеграція як запорука післявоєнного відновлення України: актуальні проблеми та перспективи розвитку. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_1/5.pdf
 24. Фетько Ю.І. Правові засади становлення та розвитку транскордонного та регіонального співробітництва між Україною та Європейським Союзом. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/324099/314233>
 25. Лісна І.С. Євроінтеграція та сучасна правова система України: шлях до стабільності та розвитку. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/731>
 26. Кваша С. М., Павленко О.М., Вакуленко В.Л. Нові виклики нормативно-правового забезпечення вступу України до Європейського Союзу. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/314250/305135>
 27. Маложон О.І. Зовнішні відносини Європейського Союзу. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_2/6.pdf
 28. Риндюк В.І., Кучинська О.Ю. Юридіко-технічні аспекти адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. URL: <http://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/law/article/view/855>
 29. Сьох К.Я., Гультай М.М. Імплементация нормативно-правових актів Європейського Союзу у національне законодавство України. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/125c127a-32b1-4ec5-9f5c-c1414dd36740/content>
 30. Гуртова К.М. Теорія і практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/392>
 31. Риндюк В.І., Кучинська О.Ю. Адаптація національного законодавства до права ЄС: досвід держав-членів та держав-кандидатів для України. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/19.pdf>
 32. Прокопенко Л.Л. Еволюція інституційного механізму адаптації законодавства України до законодавства ЄС. URL: <http://pli.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/Zbirnyk-%D0%9F%D0%AE2021%D0%94.pdf#page=11>
 33. Будяченко О.М. Міжнародно-правові аспекти інтеграції України до Європейського Союзу. URL: <https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel/article/view/50/44>
 34. Тимошук О. Г. Вплив російсько-української війни на євроінтеграційні процеси в контексті набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС: міжнародно-правовий аспект. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/8374/1/Vplyv_rosiisko.pdf
 35. Козюбра М.І. Виклики, які постають перед Україною на шляху її вступу до Європейського Союзу: конституційно-правові аспекти. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/67c9bcf6-7970-40e0-ba24-54f17aa3c464/content>
 36. Загуменна Ю.О. Правові засади безпекової політики України в умовах євроінтеграції. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/4_2023/4_2023.pdf#page=14
 37. Асатуров С.К., Мартинов А.Ю. Правові засади європейської інтеграції України. URL: https://journals.uran.ua/sr_law/article/view/260085/256530
 38. Левчук В. Рекомендації Європейської Комісії як передумова європейської інтеграції України. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23913>
 39. Задніпряна-Корінна М.Ю. Сучасні аспекти гармонізації національного законодавства та законодавства Європейського Союзу. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dd65be0a-52b7-4285-be1e-2b2363a521f2/content>
 40. Кмінська Н. Правові цінності Європейського Союзу та їхній вплив на національні правові порядки. URL: https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/article-pravo_2024_7-s4095.pdf
 41. Мельниченко С.Г. Огляд перспектив інтеграції України до Європейського Союзу. URL: <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/9358>

42. Фетько Ю.І. Передумови становлення та розвитку європейської інтеграції: теоретико-правові засади. *Правова позиція*, № 4 (45), 2024. С. 139 – 141.
43. Фетько Ю.І. Інституційна структура Європейського Союзу: теоретико-правові засади. *Право та державне управління*. № 3, 2024 р. С. 319 – 324.
44. Фетько Ю.І. Правові засади інтеграції України до Європейського Союзу. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 10, 2024.
45. Фетько Ю.І. Правові засади становлення та розвитку транскордонного та регіонального співробітництва між Україною та Європейським Союзом. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 959-962.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. European Union. URL: https://european-union.europa.eu/index_en
2. EU Law. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law_en
3. European Parliament. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
4. European Council. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/>
5. Council of the European Union. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/>
6. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/index_en
7. Court of Justice of the European Union. URL: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/
8. European Central Bank. URL: <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>
9. European Court of Auditors. URL: <https://www.eca.europa.eu/en>
10. EU principles, countries, history. URL: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history_en
11. EU institutions, law, budget: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget_en
12. EU priorities and actions: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions_en
13. Acquis. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:acquis>
14. Treaties. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:treaties>
15. Charter of Fundamental Rights. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:charter_fundamental_rights
16. Court of Justice of the European Union. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:eu_court_justice
17. European legal instruments. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:community_legal_instruments
18. European Union hierarchy of norms. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:norms_hierarchy
19. Monitoring the application of EU law. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:community_law_application
20. The European Union's primary law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:114530>
21. Secondary legislation. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:ai0032>
22. European Union regulations. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:114522>
23. European Union directive. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:114527>
24. European Union decisions. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:ai0036>
25. International conventions and agreements of the EU. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:ai0035>
26. The direct effect of European law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:114547>

27. EU law on European Union portal. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:114534>
28. Таймлайн: шлях України до ЄС. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/integration/tajmlajn-shlyah-ukrayiny-do-yes/>
29. Посібник з перекладу законодавства ЄС. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/integration/posibnyk-z-perekladu-zakonodavstva-yes/>
30. Терміни вступу до ЄС. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/integration/slovnyk-peremovyn-pro-vstup-do-yes/>
31. Європейська інтеграція України. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/integration/euintegration/>
32. Інституційний механізм ЄІ. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/integration/mechanism/>
33. Угода про асоціацію між Україною та ЄС "дороговказ для внутрішніх реформ в Україні". URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/agreement/>
34. EUУкраїна. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/eukraine/campaign/>
35. Органи асоціації. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/authorities/>
36. Право ЄС. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/law/>
37. Відносини між Україною та ЄС у сфері торгівлі. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/trade/>
38. Партнерство з ЄС. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/partnership/>
39. Європейський Союз. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/european-union/>
40. Цінності через історії. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/stories/>
41. Вступ України до ЄС. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/entrance/>
42. Пульс Угоди моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди. URL: <https://pulse.kmu.gov.ua/>
43. Євроінтеграційний дайджест. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/digest/>